

Р Е Ш Е Н И Е
№ 439
Гр.София, 02.12.2014 г.

В И М Е Т О Н А Н А Р О Д А

Върховният касационен съд на Република България, Второ наказателно отделение, в съдебно заседание на двадесет и първи ноември, 2014 г., в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЕЛЕНА АВДЕВА
ЧЛЕНОВЕ: ТЕОДОРА СТАМБОЛОВА
БИСЕР ТРОЯНОВ

При участието на секретаря ПАВЛОВА
В присъствието на прокурора ПЕТЯ МАРИНОВА
Изслуша докладваното от съдия СТАМБОЛОВА К.Н.Д. 1461/14 г.
и за да се произнесе, взе предвид следното:

С присъда № 9/16.01.14 г., постановена от ГС-София /СГС/, НО,30 състав по Н.Д.5136/13 г., подсъдимият М. Н. К. е признат за виновен и осъден за извършено от него престъпление по чл.343,ал.4 вр.ал.3,пр.1,б.А и Б,пр.2, алт.2 вр.ал.1 вр.чл.342,ал.1,пр.3 НК и вр.чл.58 А НК му е наложено наказание лишаване от свобода за срок от девет години, търпимо при първоначален общ режим в затворническо общежитие от открит тип, като е оправдан по повдигнатото му обвинение за допускане на нарушение на чл.5,ал.3,т.1 ЗДП. На основание чл.343 Г вр.чл.343,ал.4 вр.ал.3 вр.чл.342,ал.1 НК Куртев е лишен от право да управлява МПС за срок от дванадесет години, считано от влизане на присъдата в сила.

Така постановеният съдебен акт е потвърден с решение № 187/23.05.14 г., постановено от АС-София /САС/, НО, 3 състав, по В.Н.Д.212/14 г.

Срещу същото е постъпила касационна жалба от подсъдимия чрез неговия защитник, с развито оплакване за наличие на касационното основание по чл.348, ал.1,т.3 НПК, като се счита, че определеното наказание е завишено. Иска се изменение на решението с намаляване на наложеното на подсъдимия наказание лишаване от свобода.

Постъпила е и касационна жалба от частните обвинители М. и С. А. чрез техния повереник, с релевирано съображение по чл.348, ал.1,т.3 НПК, като се счита, че наложеното наказание е явно несправедливо поради неналагане на максимално предвиденото в относимата материалноправна норма наказание. Иска се отмяна на решението на САС и връщане на делото за ново разглеждане на друг състав на въззивния съд в частта относно размера на наказанията с оглед тяхно увеличаване.

В съдебно заседание пред ВКС подсъдимият и неговият защитник адвокат П. поддържат жалбата с отразените в нея доводи. Молят тя да бъде уважена, а жалбата на частните обвинители А. - да бъде намерена за несъстоятелна.

Жалбоподателите А. лично и със своя повереник адвокат С. настояват за уважаване на подадената от тях жалба и за неоснователност на тази на подсъдимия К.

Упълномощеният от частните обвинители Б. и М. М. повереник адвокат Ст. изразява становище за неоснователност на жалбата на подсъдимия и за основателност на тази на частните обвинители А.

Упълномощеният от частния обвинител П. П. повереник адвокат М. моли решението на САС да бъде оставено в сила.

Упълномощеният от частната обвинителка В. З. повереник адвокат Петков не се явява, редовно призван и не заявява становище по жалбите.

Упълномощеният от частния обвинител Д. Й. повереник адвокат С. моли да бъде уважена жалбата на пострадалите А.

Упълномощеният от частния обвинител А. Т. повереник адвокат С. настоява да не се уважава жалбата на подсъдимия.

Същото е становището и на упълномощения от частния обвинител Н. В. повереник адвокат Н., който моли и за уважаване на жалбата на частните обвинители А.

Представителят на ВКП е на мнение, че решението на САС следва да бъде оставено в сила.

Върховният касационен съд, Второ наказателно отделение, като взе предвид сезиращите го процесуални документи и релевираните в тях аргументи, като съобрази становищата на страните в съдебно заседание и след като сам се запозна с материалите по делото в рамките на компетенциите си по чл.347 и сл. НПК, намира за установено следното:

ПО ЖАЛБАТА НА ПОДСЪДИМИЯ:

На първо място в жалбата на касатора се възразява, че в обжалваното решение на САС са възприети съображенията на защитата за недопустимост с оглед разпоредбата на чл.56 НК- едни и същи факти обстоятелства да се преценяват като обуславящи квалифициран състав на норма на особената част на НК, а едновременно да носят и белези на отегчаващи отговорността фактори. И при наличното съгласие на въззивната инстанция не се е стигнало до намаляване на наложеното от СГС наказание на К.

Трябва да се отбележи, че описаното от защитата отчасти е намерило място в атакувания съдебен акт при мотивиране на становището относно наличие на съставомерния елемент от разпоредбата на чл.343,ал.4 вр.ал.3,б.Б, пр.2 НК- „особено тежък случай”, като става дума за обстоятелствата пияно състояние, причинени смърт и телесни повреди на повече от едно лице и превишена скорост. За тях апелативният съд е преценил, че са отчетени два пъти от СГС, но че те имат различно, макар и индиректно значение към виждането за обществената опасност на подсъдимия.

Всъщност, за да може да бъде обмислена тезата на втората инстанция и да се отговори на отправения пред ВКС довод, е нужно обръщане към мотивите на присъдата на първоинстанционния съдебен състав, ревизирани от САС. Що се касае до размишленията за присъствие на разпоредбата на чл.93,т.8 НК, са оценени причинените вредни последици над изискуемите се от закона за състава на престъплението предели; тежестта и интензивността на извършеното нарушение на правилата за движение по пътищата-управление на автомобила с около 20 км/ч. над максималнодопустимата скорост за движение в района на бул. Цариградско шосе, при наличие на трафик и при преминаване покрай спирка на

градския транспорт; безразсъдният начин на управление от страна на подсъдимия, който, сменяйки лентите за движение, допълнително е улеснил настъпването на ПТП. Същевременно като отегчаващи обстоятелства в контекста на високата степен на обществена опасност на деянието и дееца са осмислени: тежкия причинен резултат /отчетен като квалифициращ признак/; наличието на две съставомерни нарушения на правилата за движение по пътищата с възможност за произтичане на тежки последици от всяко от тях; високата концентрация на алкохол в кръвта на К. над три пъти над инкриминираната стойност от 0,5 промила; управление на автомобила с 20 км/ч. по-висока скорост от разрешената в този пътен участък /отчетено като квалифициращо обстоятелство/, явяващ се вътрешноградска магистрала, преминаване край спирка на градския транспорт, където са се намирали пострадалите /отчетено като квалифициращ признак/.

Техниката на използване на сравнителния подход установява, че действително е налице съвпадение на фактори, преценени от една страна като съставомерни квалифициращи белези на процесното престъпление, а от другата като отегчаващи обстоятелства- безспорно нарушение на чл.56 НК. И САС е признал този порок на акта на първата инстанция. Същевременно обаче сам е изложил аргументация защо безразсъдното поведение на касатора, при това като професионален водач на МПС, се характеризира с изключителност в конкретния случай и защо собственото на касатора поведение е провокирало тежкия пътен инцидент. В този смисъл са дадени допълнителни разяснения за преценката за висока степен на обществена опасност на дееца, явяваща се доминиращ фактор. Тя, добавена към останалите обстоятелства, които при всички случаи могат да бъдат зачетени като отегчаващи, води до извод за липса на необходимост от обезателно намаляване на наложеното наказание на обсъжданото основание, както претендира защитата.

Второто възражение, отправено в касационната жалба, набляга на дискриминационен и метаюридически подход, възприет от въззивната инстанция в противоречие със заложения в чл.11 НК принцип на наказателното производство за равенство на гражданите пред закона и за точно и еднакво приложение на законите спрямо всички тях /гражданите/. Оспорва се обстоятелството, че като допълнителен аргумент към високата степен на обществена опасност на дееца, съдът е взел предвид, че К. е водач на МПС в обществения транспорт. По-конкретно в неговата таксиметрова форма, както е заявил САС.

Върховната съдебна инстанция по наказателни дела не намира изложената от защитата теза за състоятелна. Накратко казано, равенството пред закона в наказателното производство означава, че спрямо всички граждани, участници в един наказателен процес, се прилагат еднакви правила, предвидени по закон, а не по усмотрение на решаващия орган, които правила не могат да бъдат основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или материално състояние. Казаното е свързано с разликата, която трябва да се прави между равнопоставеността като процесуален принцип и различния процесуален режим, приложим спрямо лицата, участници в процеса. Поради което отношението към един подсъдим е като към такава процесуална фигура със следващите в тази връзка ограничения. При К. няма никакви отлики с оглед описаното.

Съвсем отделно нещо са несъставомерните елементи, представляващи отегчаващи и смекчаващи обстоятелства, отчитани при определяне на наказанието на конкретен деец. Те са свързани с психическите процеси, които участват при формиране на вината и намират проявление с оглед осъществяване на престъпното посегателство. В този смисъл, както е приел САС, обстоятелството, че К. е работел като таксиметров шофьор и професионално е отговарял за превоз на хора, е поставяло пред него високи изисквания за безупречно спазване на правилата за движение по пътищата, но най-вече за опазване на живота и здравето на участниците в пътното движение. Затова безотговорното поведение в тази му битност е спомогнало при осъществяване на деянието и поради естеството си правилно е отчетено като утежняващ несъставомерен елемент.

Предвид изложеното, жалбата на подсъдимия за присъствие на касационното основание на чл.348,ал.5,т.1 вр.ал.1,т.5 НПК и за необходимост от изменение на решението на САС с намаляване на наложеното наказание лишаване от свобода, не е основателна.

ПО ЖАЛБАТА НА ЧАСТНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ М. и С. А.:

В жалбата на частните обвинители Ас. се оспорва отчитането от страна на решаващите инстанции, в частност от САС, на наличието на смекчаващи отговорността на К. обстоятелства въобще, което е довело до неналагане на максималното, предвидено в санкционната част на относимата материалноправна норма, наказание лишаване от свобода. Предвид този общ довод, трябва да се отрази какви облекчаващи вината несъставомерни елементи са взети предвид от съдилищата по фактите, които да бъдат обсъдени в светлината на повдигнатите възражения срещу тях.

СГС е преценил добрите характеристични данни за касатора, чистото му съдебно минало и изразеното съжаление за стореното. Към тях въззивният съд е прибавил семейното положение на К. /разведен, но с малолетно дете и болен инвалидизиран баща/ и направените самопризнания, макар и да не е намерил изтъкнатите смекчаващи обстоятелства като доминиращи с оглед намаляване на наложеното наказание, предвид предишните многобройни нарушения на правилата за движение по пътищата, реализирани от страна на подсъдимия, очертаващи го като недисциплиниран водач.

Тази процесуална ретроспекция установява и пределите на произнасяне по жалбата на частните обвинители А. Най-напред в нея се спори за това, че като утежняващ отговорността фактор не е отчетено поведението на водача в момента, когато вече е загубил контрол над автомобила и е осъзнавал необратимостта на случващото се, като не е сигнализирал с клаксон или по друг начин на намиращите се на спирката хора, за да могат те да предприемат действия, с които да се предпазят от злополучния удар. Поначало апелативната инстанция се е солидаризирала с приетото от първостепенния съдебен състав при обмисляне на индивидуализацията на наказанието, а той от своя страна е имал предвид характеристиката на неблагоприятните действия на К. при загубването на контрол върху автомобила вследствие на високата скорост на управление. Така че казаното в жалбата дублира обстоятелство, възприето от решаващите инстанции като отегчаващ фактор.

По-нататък, не било отчетено поведението на подсъдимия след извършване на деянието- че бил спокоен непосредствено след настъпилния инцидент и не направил опит да окаже помощ на пострадалите лица, преди да бъде задържан от

органите на полицията. Действително, от една страна доказателства за оказана помощ от страна на касатора липсват, но ако такава бе налице, то преценката на смекчаващите обстоятелства би била поставена на друга плоскост, поради принципната невъзможност деянието да бъде квалифицирано по привилегирования състав на престъплението по чл.343 А НК при наличие на пияно състояние за К. От друга страна, при ангажиране на наказателната отговорност на конкретния водач, реализирал ПТП, за който следва да се взема предвид и поведението му след настъпване на събитието, както се иска в жалбата, се установяват няколко факта: обстановката след пътния инцидент е била шокираща, в резултат на което, а и поради собственото си пияно състояние, деецът не е бил съвсем адекватен; на мястото е имало много хора, които веднага са сигнализирали на тел.112 за изпращане на помощ; при пътно произшествие често пъти е доста рисковано да се предприемат каквито и да са действия, извършвани от неспециалисти, по физическо подпомагане на пострадалите, а в случая те са доста. Така че дори и да се съзира присъствието на третираното по жалбата на частните обвинители обстоятелство, то не се явява от характер обезателно да налага различна преценка при индивидуализиране на наказанието.

На трето място се намира, че съдилищата неправилно са кредитирали представените в рамките на процеса доказателства от защитата по отношение на личността на подсъдимия, тъй като те не се потвърждават от съвкупния доказателствен материал. В противовес на това са дадени за пример лошите прояви на касатора като участник в движението по пътищата. ВКС не може да се съгласи с отразения довод. Недисциплинираността на К. като водач на МПС, констатирана чрез представена по делото справка за допуснати от него множество нарушения по ЗДП, е отчетена от съдилищата като отегчаващо обстоятелства. Същевременно в чисто личностен план за него са набавени добри характеристични данни и именно тях са имали предвид и СГС, и САС, при определяне на съотношението на утежняващи и облекчаващи отговорността несъставомерни елементи.

На четвърто място се настоява да не се кредитира изразеното от К. съжаление за стореното, тъй като било бланкетно и не можело да се възприеме като част от негово поведение, започнало след извършване на деянието. В тази връзка има позоваване и разясняване на процедурата по глава 27 НПК и се настоява на недопустимост самопризнанието да се откроява два пъти. Тук очевидно трябва да се направят няколко разграничения. Няма съмнение, че първоинстанционното съдебно производство е протекло по реда на чл.371,т.2 и сл.НПК и по този начин подсъдимият се е съгласил делото да приключи бързо, както правилно отбелязва защитникът в съдебно заседание пред ВКС. Върховната съдебна инстанция по наказателни дела желае да отбележи, че чрез разглеждане на производството в посочената хипотеза на съкратено съдебно следствие не само са избегнати неблагоприятния за пострадалите свидетели да изживеят за пореден път стрес във връзка със случилото се /особено трагично и за близките на починалите/ и обяснимото човешко притеснение при депозиране на показания в открито съдебно заседание, но са спестени и сериозни финансови средства на българския данъкоплатец, предназначени за провеждане на съдебен процес. А доколкото признатата от К. фактология е престъпна, и той, и защитата му са съзнавали, че няма предпоставки за оправдаване. Но пък се дължи бонификация на К. поради прилагане на обсъжданата диференцирана процедура, в съгласие с нормата на чл.58 А НК.

Същевременно няма пречка и при съкратено съдебно следствие по чл.371,т.2 и сл.НПК лицето, чиято наказателна отговорност е ангажирана, да изразява съжаление за стореното и да е самокритично към реализираното поведение. Конкретно в случая неясно на какви доказателства се базира увереността на частните обвинители Ас. и техния повереник за струващата им се присъща на К. безчовечност, че изразеното от него съжаление /включително и пред състава на ВКС/ да им се струва голословно и недопустимо да се зачита от страна на съдилищата. Казаното впрочем е относимо и към твърдяната от тях негова изразена безсърдечност след настъпване на катастрофата.

Съвсем отделен е въпросът - и тук вече възражението по касационната жалба е частично състоятелно, макар и да липсва разглеждане от дължимия ракурс- за това, че САС е отчел като смекчаващо обстоятелство правилно несъобразеното от СГС наличие на самопризнание на подсъдимия. Необходимо е да се прави разлика между признанието на фактическите положения, отразени в обстоятелствената част на обвинителния акт, което активира диференцираната процедура по глава 27 НПК, и самопризнанието като доказателство, предметено в снети от дееца обяснения. Последното без съмнение се счита за смекчаващо обстоятелство, каквото е разрешението, дадено и в ТРОСНК 1/09 г., постановено то Т.Д.1/08 г.по описа на ВКС, НК. В този смисъл оплакването по жалбата за недопустима повторност на зачитане на самопризнание на дееца при разглеждане на делото в процедура по чл.371,т.2 и сл.НПК, е безпочвено в принципен план.

В конкретния случай обаче на досъдебното производство подсъдимият не е и направил самопризнание, което да е допринесло в съществена степен за установяване на обективната истина по делото. Той говори за засичане от друг автомобил, каквото не е установено по производството, без да може да се стигне до заявената в жалбата на Ас. крайност- че по този начин К. иска да прехвърли вината върху друг водач. Тези изявления на касатора от една страна са проява на правото му на лична защита /контрааргумент на казаното в касационната жалба на частните обвинители/, а от друга- не са намерили отражение в обстоятелствената част на обвинителния акт, за да бъдат разисквани от решаващите съдилища /в отличие от проповядваната от защитата теза за обратното/. Съгласно изложеното за тяхната същност, не може да се говори за самопризнание като доказателство, което да създава предпоставки за преценка на наказанието с оглед неговата същност на смекчаващо отговорността обстоятелство, както това е сторил САС, въпреки че не е редуцирал определените от СГС наказания.

На последно място се изтъква, че макар и да е счетено, че подсъдимият е неосъждан, той е с обременено съдебно минало, доколкото спрямо него е приложен институтът на чл.78 А НК- в този случай деянията, за които е налице освобождаване от наказателна отговорност и налагане на административно наказание, запазват характера на престъпни такива. ВКС не може да не се съгласи с изложената теза в теоретичен план, без да се приобщава към извода за обременен съдебен статус на К. НК е повече от ясен, що се касае това кога едно лице се счита неосъждано, включително и когато е реабилитирано по право по силата на непълна и пълна реабилитация или по съдебен ред. Заложените в материалния закон условия не се и оспорват от повереника, но е налице желание да им се придаде различен, негативен за дееца прочит. Липсата на съдимост, каквато безспорно е налице в процесния казус, винаги се счита за смекчаващо обстоятелство, рефлектиращо върху конкретната индивидуализация на наказанието, законосъобразно и понастоящем отчетено като такова.

Предвид изложеното, наложените на подсъдимия наказания- лишаване от свобода за срок малко по-нисък от максималнодопустимия по закон- тринадесет години и половина, което при прилагане на нормата на чл.58 А,ал.1 НК е намалено на девет години, както и дванадесет години лишаване от правоуправление на МПС- не носят белезите на явна несправедливост по смисъла на чл.348,ал.5 вр.ал.1,т.3 НПК. Отмерени в посочения размер, наказанията са справедливи и всяко тяхно намаляване би било белязано с неоправдана снизходителност. Изводи за необходимост от увеличаването му пък не биха отразили верен подход с оглед генералната превенция, а що се касае до личната- биха озлобили касатора във връзка с възможно най-дългия период на лишаване от свобода, определен за неговото поправяне и превъзпитание.

Затова и на основание чл.354,ал.1,т.1 НПК, Върховният касационен съд, Второ наказателно отделение

Р Е Ш И :

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 187/23.05.14 г.,постановено от АС-София, НО, 3 състав, по В.Н.Д.212/14 г.

РЕШЕНИЕТО е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1/

2/